

KRIMČEK

Glasiilo Kinološkega društva Krim

Poletje 2003

SPOMLADANSKI IZPITI 21. JUNIJA 2003

Tako, pa smo spet zaključili s tečaji. In to ravno ob pravem času, saj nas v zadnjih dneh že vsako popoldne razveseljujejo nevihte, ki se, po pravici povedano, v teh peklenskih temperaturah prav prilžejo.

V soboto, 14. junija, smo imeli društvene izpite, nekakšno generalko za končne izpite. Izpit, ki ga je odsodil kinološki kolega Jaka Šefman iz KD Šmarna gora je opravljalo (in opravilo) 23 vodnikov, od teh pa se jih je 21 prijavilo tudi na končni izpit.

Narava nam je čez teden dni, 21. junija, ko smo se že pred sedmo zjutraj zbrali na "tapravem" izpitu, naklonila resnično izjemno vreme. Tudi če bi ga lahko sami izbirali, ne bi moglo biti boljše. Po dolgem vročem obdobju brez dežja je v noči s petka na soboto dolgo deževalo, navsezgodaj pa je dež ponehal in veter, ki je še vse dopoldne po nebu podil težke, sive oblake, je hitro osušil vadišče. Zato so imeli v razmeroma hladnem ozračju idealne pogoje za delo tako tisti izbirčni repki, ki neradi sedajo v mokro travo kot oni, ki so jim vodnikova povelja v vročini povsem odveč. Razglasitev rezultatov in podelitev priznanj ter drobnih nagrad pa je že spet zaznamovalo sonce, ki je pripekalo vse do večera in tako po svoje prispevalo k dobri volji vseh udeležencev.

K izpitu je pristopilo 21 tečajnikov. Izpite je zelo korektno in tekoče odsodil sodnik Miran Marš, ki je z velikim razumevanjem sprejel tudi naše začetne borbe z novim, obveznim računalniškim programom KZS za spremljanje izpitov in tekmovanje službenih psov.

Uroš Karlin je z bernskim planšarskim psom Baldijem z 90% opravil izpit Pes spremljevalec 2, Nina Maračič in mejni ovčar Drim sta se s 93% izkazala po programu ISP-B, ostali pa so izpit Pes spremljevalec 1 opravili takole:

Bahar Roman in zlati prinašalec Gin 80%
Barši Jože in angleška buldoginja Vita 90%
Berce Petra in ameriška staffordširska terierka Sarah 93%
Čenčur Katja in Ajka 92%
Ilič Tatjana in nemški bokser Gino 60%
Jamnik Jelka in labradorec Zlatko 90%
Janc Tatjana in labradorka Lara 81%
Knafelj Tatjana in malinoiska Kaja 80%
Klepec Maja in nemški bokser Czar 85%
Korošec Alenka in nemški ovčar Cic 70%
Lesjak Andreja in dalmatinka Shiva 93%
Muljavec Tatjana in mešanka Čača 97%
Penzeš Ilona in labradorka Murka 93%
Štendler Karmen in labradorec Nikky 95%
Tomšič Nina in zahodnovišavska bela terierka Neli 93%
Vavken Daša in labradorec Nord 82%
Vihar Tina in labradorka Taja 91%
Vodlan Mojca in zlata prinašalka Rina 92%
Zadnik Klavdija in labradorec Lux 88%.

Čeprav jo je nekaterim malce zagodla trema, drugim pa tudi čisto navadna smola, so izpitniki vsi po vrsti so pokazali dobro znanje. Značko Olikan pes, ki jo ob izpitih KD Krim podari vsem psom, ki izpit opravijo z najmanj 85 odstotno uspešnostjo in so hkrati strpni do ljudi in drugih psov, si je prislužilo 13 štirinožcev.

Delovne knjižice izdaja Kinološka zveza Slovenije. Skupaj z značkami jih bomo izpitnikom posredovali priporočeno po pošti takoj, ko jih bomo prejeli v društvo. Po izkušnjah iz prejšnjih let lahko računamo, da bo to šele po poletnih počitnicah.

Vsem tečajnikom se zahvaljujemo za prizadevnost, tistim, ki so v soboto opravili tudi izpit, pa iskreno čestitamo.

Komisija za šolanje KD Krim

KZS pripravlja spremembe programov osnovnega šolanja psov

Komisija za šolanje pri Kinološki zvezi Slovenije pripravlja v naslednjem letu spremembe in dopolnitve v programih osnovnega šolanja psov. S tem v zvezi je do konca marca pričakovala tudi predloge in pripombe kinoloških društev.

Komisija za šolanje KD Krim je KZS v zahtevanem roku posredovala svoje pripombe in predloge sprememb in dopolnitev na obstoječe programe. Na naše pobude od KZS niti po treh mesecih še nismo prejeli odgovora.

Ena od napovedanih sprememb KZS je tudi ukinitve programa Pes spremljevalec. KD Krim je v svojem pismu obširno utemeljilo, zakaj tega programa nikakor ne bi smeli ukiniti, temveč bi ga bilo treba čimprej celo dopolniti in nadgraditi.

V KD Krim se v zadnjih letih močno krepi prav zanimanje za šolanje po programu Pes spremljevalec. Ker je neuradno vse pogosteje mogoče izvedeti, da KZS od nameravane ukinitve ne misli odstopiti, je Komisija za šolanje KD Krim oblikovala stališče glede programa šolanja v društvu v prihodnje.

V letošnjem jesenskem ciklusu šolanja zaenkrat ne načrtujemo nobenih sprememb. Vodniki, ki jih bomo jeseni pripravljali za programa Pes spremljevalec 1 in 2, bodo lahko konec novembra opravljali izpit kot doslej, saj bo novi pravilnik KZS stopil v veljavo šele prihodnje leto.

Od spomladi 2004 dalje bomo pri KZS prijavljali in izvajali izpite po tedaj aktualnih uradnih programih, še naprej pa bomo šolali tudi po morda ukinjenem programu Pes spremljevalec. Izpite po tem programu bodo lahko tečajniki, po enakih merilih kot veljajo za ocenjevanje pri KZS, opravili na društveni ravni. Namesto delovne knjižice KZS bodo prejeli potrdilo KD Krim o opravljenem izpitu, po enakih kriterijih kot doslej pa si bodo lahko prislužili tudi značko Olikan pes.

Ob dejstvu, da so kinološka društva dolžna KZS odvesti pristojbine za izpite v celoti in, da sama nosijo tudi stroške nadomestil za sodnika, predstavljajo zaenkrat izpiti pod okriljem KZS za društva le finančno breme. Samo v KD Krim je 20 vodnikov pravkar opravilo izpit po programih IPS 1 in 2, kar je KZS prineslo 100.000,00 Sit. Argumenti za ohranitev programa IPS, ki smo jih marca posredovali Kinološki zvezi Slovenije, kot kaže nimajo zadostne teže. Ali bo izpad dohodka prepričljivejši?

Komisija za šolanje KD Krim

SVARILNI IN MIRITVENI SIGNALI PSOV

Turid Rugaas je Norvežanka, ki se že desetletja poklicno ukvarja s psi in jih šola za različne namene – za tekmovanja v poslušnosti, za delo na sledi, za reševalno delo, v komercialne namene itd., dolgo časa pa je proučevala tudi življenje volkov na prostosti in v ujetništvu. V zadnjem času veliko pozornosti namenja zlasti uporabnemu šolanju psov družabnikov. V sodobnem svetu, ki tudi na področju dela s psi poraja vse več znanja, idej in konceptov, se ji metode starega kova ne zdijo več primerne. Zadnjih dvajset let je posvetila proučevanju in razvijanju novih, psom prijaznih načinov vzgoje in šolanja in iskanju novih poti za boljše razumevanje psov.

Posebnost njenega dela s psi je prepoznavanje in posnemanje miritvenih signalov, ki jih v socialnih stikih psi namenjajo drug drugemu, pa tudi ostalim bitjem. O tem je Turid Rugaas napisala knjižico z naslovom »*On Talking Terms with Dogs: Calming Signals*« in pripravila videokaseto, oboje je prevedeno tudi v več svetovnih jezikov in je v redni prodaji številnih knjigarn, tudi spletnih.

Svoje bogate izkušnje Rugaasova s pridom uporablja pri reševanju vedenjskih težav pri psih, zlasti pri agresivnosti do ljudi in do drugih psov. Neprecenljivo je njeno delo s psi v zavetiščih. Po pomoč se k njej zatekajo številni novi, pa tudi izkušeni skrbniki psov, veterinarji, pripadniki policije in še mnogi drugi, ki imajo pri svojem delu opraviti s psi.

Turid ima na svojem idiličnem podeželskem posestvu v Geithusu na Norveškem svojo »pasjo šolo« Hagan Hundeskole, kjer prireja tečaje socializacije in šolanja psov za različne namene, ob tem pa skrbi tudi za izobraževanje inštruktorskega podmladka. Tesno sodeluje z mnogimi uglednimi strokovnjaki, ki si tudi sami prizadevajo za uporabo nenasilnih načinov vzgoje in šolanja psov in drugih živali.

Rugaasova veliko potuje in predava o svojem delu, saj imajo njene sveže ideje in njen koncept šolanja po vsem svetu vse več privržencev. Medse jo vabijo številni kinologi in ljubitelji psov, ki bi radi поблиže spoznali njeno delo in marsikje so njena spoznanja že začeli s pridom vpletati v delo s psi na različnih področjih. Rugaasova prireja seminarje in delavnice povsod po svetu, tudi v tako daljnih deželah kot sta Čile in Južna Afrika.

Z Mio sva se udeležili njenega dvodnevnega seminarja o miritvenih signalih psov konec februarja letos v kraju Wenden blizu Kölna. Seminar je pripravila nemška organizacija Animal Learn Team, ki v okviru svoje kinološke dejavnosti prireja tudi številna srečanja, na katerih sodelujejo ugledni strokovnjaki z različnih področij. Dolga pot se nama je obrestovala, saj je bil obisk seminarja res poučen. Odprl nama je — prepričana sem, da tudi vsem ostalim udeležencem — nov pogled na vedenje psov in odstrl nove možnosti za jasnejše in učinkovitejše sporazumevanje s psi.

Rugaasova se zaveda in tudi sama opozarja, da nobena ideja in noben koncept sam po sebi ne more rešiti vseh problemov, lahko pa koristno dopolni obstoječe znanje in izkušnje. Pomembno je, da novih, drugačnih pogledov ne zavrremo kar *a priori*, ampak jih poskušamo razumeti, o njih razmišljati in iz njih izluščiti kolikor je le mogoče koristnega in uporabnega.

Seminarja se je udeležilo 84 slušateljev (pravzaprav bi lahko rekli kar slušateljic, saj je bilo moških predstavnikov le za vzorec – borih šest ali sedem) iz različnih okolij: predstavniki azilov, inštruktorji šolanja psov, izkušeni kinološki strokovnjaki, tekmovalci, pa tudi povsem navadni skrbniki psov. Skupen motiv vseh, udeležencev in organizatorjev je bila želja, da bi bolje spoznali tako preprosto, a kljub vsemu tako skrivnostno govorico psov.

Življenje v skupini

Bitja, ki žive v večjih ali manjših skupinah, se morajo med seboj sporazumevati, da lahko skupine obstajajo in delujejo. V interesu krdele je, da njegovi pripadniki ne škodijo drug drugemu in, da v skupini vlada harmonija. Zato je mati narava močno zavrta agresivnost nad pripadniki lastne vrste in poskrbela, da so pri živalih, ki živijo v skupinah, nekatere oblike vedenja dobile vlogo signalov, oblikovala pa je tudi kompleksna ritualna vedenja. Obredi omogočajo varno reševanje vseh morebitnih konfliktov, zato se prava agresivnost med pripadniki krdele le redko pojavi. Krdelni odnosi tako postanejo predvidljivejši in varnejši. Dva osnovna mehanizma, ki uravnava odnose v volčjem ali pasjem krdelu, sta agresivnost in podrejanje.

V socialno vedenje volkov in domačih psov sodijo zato tudi signali, ki izražajo grožnjo in signali, ki vplivajo tako, da agresivno vedenje ublažijo ali celo zaustavijo. Ker sta obe vrsti signalov enaki pri vseh vrstah psov po vsem svetu, jih tudi vsi psi enako razumejo. Uporaba in razumevanje grozilnih in miritvenih signalov sta psom prirojena, v socialnih interakcijah pa svoje podedovano »znanje« le še izmojstrijo tako, da ga lahko učinkovito uporabljajo v stikih z ostalimi krdelniki, z neznanimi vrstniki in z vsemi tistimi bitji, s katerimi želijo komunicirati.

Turid Rugaas je skupaj s kolegom, s katerim je skoraj dve desetletji sodelovala na projektu prepoznavanja miritvenih signalov pri psih, odkrila nekaj več kot 30 različnih signalov, s katerimi poslušajo psi odvrniti nevarnost in pomiriti nasprotnika, omiliti nelagodje pri sovrstnikih, pa tudi umiriti same sebe.

Svarilni in miritveni signali

Svarilni signali – prikazovanje agresivnosti

Agresivnost pojasnjujemo kot pripravljenost za napadanje, usmerjeno proti posamezniku, skupini ali objektu. Tudi pri psih ima agresivnost lahko različne vzroke in sprožilce, največkrat prirojene, pa tudi priučene. Najpogosteje je odraz obrambnega nagona, saj se pojavi takrat, ko se psi branijo pred resnično ali navidezno nevarnostjo, ko hočejo ubraniti kaj pomembnega (denimo, krdelni rang ali mladiče) redkeje pa, ko si prizadevajo doseči ali si prilastiti zanje važno stvar. Agresivnost zato lahko razumemo tudi kot orodje, s katerim želijo psi vplivati na vedenje drugih, kadar pa je usmerjena v sokrdelnike, pa celo kot disciplinski ukrep.

Agresivnost ima več stopenj. Najprepoznavnejše so: opozorilo, ki je najmilejše, resnejša je odkrita grožnja, končna stopnja pa je napad. Opozorila in grožnje lahko psi izražajo na različne načine, tako, kot se jim zdi v trenutni situaciji najprimernejše. Izrazi grožnje so strmo uperjen in neuklonljiv pogled, hitro približevanje v ravni črti ali zaletavanje proti nasprotniku, kazen zob, renčanje, opozorilno lajanje, napeta drža in naježena dlaka na vihu, dotikanje nekaterih delov nasprotnikovega telesa, itd. Te znake ali njihove nasprotnik kombinacije prepozna in razume kot grožnjo in se, če je le mogoče, umakne. Grožnja, ki ne povzroči umika nevarnosti oz. popuščanja nasprotnika, se lahko stopnjuje v napad, ki je najvišja stopnja agresivnosti.

Miritveni signali – najava miru, pomirjevalno sredstvo, pa tudi odraz nelagodja

Vedenje, ki izraža grožnjo, je tudi po pasjih merilih nedostojno in psi so med seboj praviloma vljudni. Ker pasja vljudnost zahteva jasno izraženo sporočilo o prijateljskih namenih, uporabljajo psi v medsebojnih stikih **miritvene signale** (angl: *calming signals, pacyfinig signals; cutoff signals; appeasement signals; nem: Beruhigungssignalen*).

Z njimi drugim sporočajo svoje prijateljsko razpoloženje, uporabljajo pa jih tudi za odvrčanje nevarnosti, za pomirjanje

prestrašenih ali razburjenih vrstnikov (in ljudi), pa tudi za umirjanje in tolažbo samega sebe. Ti signali so lahko zelo očitni, ali pa tudi zelo subtilni in za človeka komaj opazni.

Pes, ki neznanega psa (ali človeka) med pozdravnim obredom noče prestrašiti, mu zato nikoli ne gleda naravnost v oči ampak jih nekoliko pripre, odvrne pogled ali celo glavo. Prijazno opleta z repom, neznanču se ne približuje hitro in naravnost, ampak počasi, v rahlem loku, pogosto pa tudi povsem obmiruje, sede ali leže. Na ta način pes sporoča, da nima slabih namenov in v zameno pričakuje, da bo podobno ravnal tudi drugi pes, pa tudi človek. Če se to ne zgodi, lahko postane zaskrbljen ali se celo prestraši, kar lahko izzove agresivnost, drugače pa novega znanca zaupljivo in prijazno pozdravi in ga zatem tudi hitro povabi v igro.

Psi poskušajo pomiriti tudi pse in ljudi, ki so glasni, razburjeni ali prestrašeni. Glede na situacijo se odločijo za enega ali več miritvenih signalov, ki jih v tistem trenutku lahko uporabijo. Poleg že omenjenih, sodijo med miritvene signale tudi zehanje, oblizovanje nosu, praskanje po tleh, vohanje po tleh, obračanje hrbta, pretegovanje, priklon kot vabilo k igri, pa še mnogo drugih.

S prikazovanjem miritvenih signalov se psi odzivajo tudi na domnevne ali resnične grožnje in nevarnosti in z njimi poskušajo pomiriti tistega ali tisto, kar mu grozi, hkrati pa tudi samega sebe. Grozeči se jim zdijo lahko drugi psi ali ljudje, ki hote ali nezavedno oddajajo signale, ki jih psi prepoznajo kot grozilne, pa tudi predmeti »zloveščega« videza, denimo, fotoaparati ali kamera. Psi pogosto kažejo različne miritvene signale kot izraz nelagodja, denimo, kadar se znajdejo preblizu drugih bitij, v hrupni množici, sredi kaotičnega dogajanja, ali pa v divji igri vrstnikov.

Kadar prizadevanja psov, da bi pomirili nasprotnika ali odvrnili nevarnost ne zaležejo, se v njih sproži obrambno vedenje. Če je le mogoče, se psi tedaj pes iz strahu umaknejo, včasih celo nemočno otrpejo, kadar pa nimajo drugega izhoda, pa se zatečejo v agresivnost.

Pes komunicira z ljudmi enako kot s psi

Turid Rugaas se je pri svojem dolgoletnem delu ničkolikokrat prepričala, da psi razumejo grozilne in miritvene signale tudi, če jih poskušamo posnemati ljudje. Nanje se odzivajo enako, kot če bi jih sporočali psi in v odnosih s človekom tudi sami uporabljajo povsem enake signale kot v odnosih z drugimi psi.

Do nesporazumov med psom in človekom prihaja največkrat zato, ker slabo razumemo govorico drug drugega. Z natančnejšim opazovanjem psov in z boljšim razumevanjem medsebojnih sporočil lahko ljudje v veliki meri preprečimo strah, nelagodje, agresivnost in stres pri psih.

Zato moramo pri vzgoji in šolanju paziti na lastno vedenje, na naša namerna in še bolj na nehotena sporočila psu. Seveda pa moramo biti pozorni tudi na odzive in počutje psa, zlasti na miritvene signale, ki nam jih kaže, saj nas opozarjajo na to, da je zaskrbljen, morda celo prestrašen in nam tako sporoča, da se trenutno ne počuti dobro.

Stres

Na seminarju je Turid Rugaas precej časa namenila razlagi o stresu pri psih, o prepoznavanju simptomov ter o vzrokih in posledicah stresa. V vsakdanjem življenju je pes, tako kot človek, nenehno izpostavljen okoliščinam, ki povzročajo stres. Temu se ne moremo izogniti in v določeni meri je stres celo koristen. Če pa se predolgo kopiči ali ga povzroči posebej hudo doživetje, pa stres škodljivo vpliva na telesno in duševno stanje psa. Ko prepoznamo simptome stresa, moramo odkriti tudi vzroke zanj in jih poskusiti odstraniti. Posledice močnejšega stresa (povišana raven adrenalina, želodčnih sokov, itd.) v telesu izzvenijo šele po nekaj dneh, zato je prav, da psu po neprijetnem doživetju ali naporu nekaj časa omogočimo počitek in prijetno, nezahtevno rekreacijo.

Če želimo psa učinkovito vzgajati in šolati, mora biti sproščen. Vemo, da skrb ali strah zavirata in celo onemogočata učenje. Vemo tudi, da stres marsikdaj povzroči nenavadno in nepričakovano vedenje in neredko celo agresivnost. Zato ne sodimo prehitro, da pes noče ubogati, ker je trmast ali preveč dominanten. Pes, ki npr. med vajo poleg voha po tleh, hodi prepočasi, zeha ali se hoče praskati (vse to so miritveni signali), morda tega ne počne zaradi močnega plenskega nagona, ker je zaspan, ali pa, ker se požvižga na vodnikove zahteve. Morda želi tako le omiliti stres, ki ga doživlja zaradi prezahtevnega ali dolgotrajnega dela, zaradi pretirano energičnega vodnika, zaradi preostrega tona povelij, zaradi slabega počutja, vročine, ali zaradi pretirane bližine drugih psov. Mogoče nam le sporoča, da se v tistem trenutku ne počuti prijetno in, da potrebuje oddih.

Ali svarilne in miritvene signale uporabljajo vsi psi?

Žal, ne. Včasih naletimo tudi na izjeme. Razlogi zakaj nekateri psi teh signalov ne uporabljajo so različni, vse prepogosto pa je zanje odgovoren človek.

Človek je namreč s svojo umetno selekcijo vzgojil pse, denimo nekatere pasme čuvajev ali borbenih psov, ki pred napadom le redko grozijo. Taki psi uporabljajo tudi manj miritvenih signalov in so zato nepredvidljivi za ostale pse, ki med seboj občujejo »po pravilih«.

Pes lahko sčasoma tudi izgubi sicer prirojeno sposobnost prikazovanja miritvenih signalov. Največkrat so za to krive izkušnje, ki so ga naučile, da njegovi signali niso učinkoviti. Takim izkušnjam lahko botrujejo nasilni, grobi in pretirano dominantni psi, ki se požvižgajo na občutja in sporočila drugih psov, pogosto pa moramo krivdo spet pripisati človeku.

Z zategovanjem vrvice skrbniki svoje pse v kritičnih trenutkih med spoznavnim obredom pogosto oviramo in jim onemogočimo celovito telesno govorico. Tako med psi nehote povzročimo nesporazume, ki se končajo s pretepom, svoje pse pa s tem tudi učimo, naj ne prikazujejo miritvenih signalov.

Miritvene signale moramo dopuščati in upoštevati zlasti pri vzgoji in šolanju mladih psov. Če se nanje ne oziramo (denimo, če pes zeha med vajo sedi z odmikom, voha po tleh pri vaji poleg ali pri odpoklicu prihaja počasi, v loku in postrani sede pred vodnikom) in še naprej vztrajamo pri svojih zahtevah, ga pravzaprav učimo, da so signali, s katerimi nam želi povedati, da se počuti neprijetno, nesmiselni in neučinkoviti. Počasi jih bo zato nehal uporabljati, pa ne le med zahtevnim šolskim delom, temveč v komuniciranju z nami nasploh.

Mladi psi se miritvenih signalov najbolje učijo v odnosih z zanesljivimi in prijaznimi odraslimi psi. Zelo koristno je tudi druženje z drugimi mladimi psi v mali šoli, vendar je treba paziti, da med njimi ni takih, ki bi s svojim neprimernim vedenjem lahko napravili več škode kot koristi.

Naučimo se opazovati pse

Z nekaj vaje se lahko vsi hitro naučimo prepoznavati najočitnejše miritvene znake svojega štirinožca, pa tudi ostalih psov. To je pomembno za vse, ki imamo kakorkoli opraviti s psi, pa tudi za druge ljudi in še zlasti za tiste, ki se psov bojijo. Razumevanje pasjih sporočil in s tem njihovega razpoloženja in namer nam razgrinja bogato čustveno življenje psov. Pomaga nam preprečevati in reševati težave, ki se pojavljajo v odnosih psov med seboj in v odnosih med psi in ljudmi. Zelo lahko olajša vsakdanje življenje s psi, pa tudi skupinsko vzgojo in šolanje psov, delo v zavetiščih in celo v veterinarskih ambulantah. Prav bi bilo, da bi grozilne in miritvene signale dobro poznali tudi otroci, saj so vse prevečkrat prav oni tisti, ki s psi nevede in po nepotrebnem izzovejo konflikte, ki se zanje slabo, včasih celo usodno končajo.

Karmen Zahariaš

ZGODBA O XENI

Za Xeno sem se odločila v pičlih 3 sekundah. Pa pojdimo na začetek ...

Zadnjo soboto lanskega novembra smo se štiri prostovoljke iz KD Krim odpeljale v celjski azil h gospodu Lenku pogledat kužke, ki so bili v nekaj intervalih iz Lahovega premeščeni k njemu v oskrbo. S seboj smo peljale kužka, ki ga je neka gospa posvojila, vendar kmalu vrnila, saj zaradi njegove plašnosti, predvsem pa njene bolezni, ni mogla vspostaviti pravega kontakta (zakaj tega ni mogla povedati še PRED posvojitvijo!?!).

Torej, g. Lenko nas je prijazno sprejel in popeljal med boksi. Kužki so lajali, skakali, mahali z repkom, drugi spet prestrašeno renčali ali se umikali. Naj povem, da v tem azilu niso le »milenini« oz. Lahovski ampak tudi kužki s celjskega okoliša, zato smo mnoge izmed njih videle prvič. Med drugim smo prišle tudi do boksa, ki je na prvi pogled deloval prazno potem pa sem le opazila v kotu skledico z ostankom obroka in v značilno »gnezdo« nameščeno odejico. Kužka ni bilo videti nikjer, dokler... se ni v špranjici pri tleh vrat pokazala majhna črna šapica in kolikor je bilo še prostora še majhen črn smrček. Kužek, ki se je tako »ponujal«, je potem stekel do konca boksa, da smo ga sploh videle, potem pa spet do špranjice. To se je ponovilo kar nekajkrat in jasno je s tem pritegnil vso našo pozornost. G. Lenko nam je povedal, da je ta mala (približno leto in pol stara) psička najdena v Celju in da je pri njem že skoraj mesec dni. Ne, nihče je ne pogreša ali sprašuje po njej! Ko pa jo je dal iz boksa, se nam je zazdelo, da jo bo razneslo od silnega veselja, saj ni vedela kateri od nas bi zlezla v naročje, kateri bi polizala roko, pred katero bi se ulegla na hrbet in prosila za čohanje. Sama sem bila kot v transu, saj sem v tistem trenutku, kljub temu, da imam doma že enega kosmatinca, da živim v stanovanju in da sem polno zaposlena, takoj začela razmišljati, da tega bitjeca enostavno ne smem pustiti tu. Za nobeno ceno. Psičko smo peljale še ven na sprehod, kjer se je moja navdušenost povečala toliko, da sem na splošno presenečenje ostalih prostovoljk rekla g. Lenku: »Čez 3 dni pridem ponjo. Da mi je slučajno ne oddate komu drugemu!« G. Lenko se je nasmehnil in samo zmajal z glavo, češ, če do sedaj ni nihče pokazal zanimanja zanjo, tudi v teh treh dneh ne bo. Kako žalostno je zvedelo to dejstvo... Preden smo se tistega dne poslovile, smo ji izbrale tudi ime – Xena. Bojevnica Xena. Črna, pogumna in srčna.

Torej, v treh dneh, ki sem si jih vzela za pripravo, sem nakupila vso potrebno opremo, hrano igračke, obenem pa obvestila tudi družinske člane, prijatelje, sosede. Reagirali so zelo različno... tisti, ki imajo sami pse, so bili navdušeni in me popolnoma podprli, drugi pa, ki skeptično gledajo vsakega psa v bližini, so nejeverno zmajali z glavo, češ, kaj ti eden še ni dovolj?! Tudi z veterinarjem sem se dogovorila za takojšnjo sterilizacijo, saj sem prepričana, da azili dobesečno pokajo po šivih tudi zaradi neodgovornih in neosveščenih lastnikov psov, ki se raje ubadajo (ali pa tudi ne) vsako leto z novim leglom, ki v veliko primerih žalostno konča. Najbrž tudi moja kosmatinka ni bila ravno »načrtovana«, saj razumete.

Prišel je dan »D« in posvojitve smo izpeljali po načrtu. Od takrat so minili skoraj trije meseci in ni dneva, da ne bi pomislila, da je bila to zelo dobra odločitev in da mi ni niti za dlako žal, da sem »nasedla« njenim črnim kot gumbek okroglim očem tiste novembrske sobote.

Na novo okolje, na bivanje v stanovanju, na mojega skoraj enajstletnega kosmatinca, na druge pse in ljudi se je privadila neverjetno hitro in brez večjih težav. Po žilah se ji prav gotovo pretaka nekaj lovske krvi, saj bi se z velikim veseljem zapodila za vsakim ptičkom, mačko pa tudi srmo, na katere naletimo na naših

sprehodih. Zato je v glavnem na vrvcici, saj dokler ne bva obvladali osnovne poslušnosti, ne mislim izzivati usode in jo neodgovorno spuščati. Poznam preveč zgodb, kako so jo kosmatinci skupili zaradi nepazljivosti in neodgovornosti lastnikov. Nočem, da se kaj takega zgodi Xeni.

Ponoči spi v garderobni omari (sama si odsune drsna vrata) ali pa na blazini na postelji. Zelo rada se vozi z avtom, kjer ima prtljažnik nekoliko prirejen – poleg goste, po meri izdelane mreže ima (zaradi svoje majhnosti) na tleh gajbico, na kateri lahko sedi, stoji ali pa tudi leži med vožnjo, saj dogajanja na cesti niti za trenutek ne izpusti izpred oči. Igračk ima cel kup, dnevno skoraj vse pridejo na vrsto, zadnje časa pa ima najraje nekaj, česar ne morete kupiti v trgovini s pasjo opremo – lonček za detergent za pranje perila! Nekako si ga natakne na smrček, potem pa dirja po stanovanju, zraven renči in poskakuje, da se ji do solz nasmejim.

Skratka, Usoda mi je tako na pot pripeljala še enega »človekovega najboljšega prijatelja« in za konec lahko le potrdim, da se človeku odločitev, da reši kakega kosmatinca izdatno obrestuje – kuža mu namreč brezpogojno vrača vso ljubezen in skrb.

Katarina Wallas

UČENJE TRIKOV

Najprej naj povem, da je mogoče psa naučiti vsak trik na več načinov. Jaz vam bom opisala le tistega, ki sem ga sama preizkusila in svojega psa tudi uspešno naučila.

Trike, enako kot tudi ostalo šolanje, učimo psa s pomočjo pozitivne motivacije (nagrajevanje željenega vedenja). Nagrajujemo ga lahko z igračo, hrano, verbalno pohvalo, ali z raznimi pripomočki, kot je denimo kliker.

Naj naštujem in opišem nekaj zahtevnejših trikov. Ukazi za trike so taki, kot jih uporabljam jaz, seveda pa si lahko izberete svoje ukaze. Predlagam, naj bodo kratki in ne več kot trizložni in naj se med seboj dovolj razlikujejo.

Pri svojem psu uporabljam sledeče ukaze:

- »mrtev« (pes se vleže vstran in je čisto miren, kot bi bil zares mrtev)
- »rola« (na povelje naredi preval vstran)
- »prosi« (zadnje noge in zadek ima na tleh, medtem ko ima sprednji dve nogi v zraku)
- »back up« (na povelje se pes premika vzvratno)
- »left« (pes naredi krog v levo)
- »right« (pes naredi krog v desno)
- »dotik« (pes se dotakne roke ali pa katerega koli izbranega predmeta)
- »plazi se« (pes se na ukaz plazi)
- »poreden« (pes si s sprednjo taco pokrije smrček, kot bi bil poreden).

Plazi se!

Kako psa naučimo da se plazi? Predvidevajmo, da pes osnovno poslušnost že obvlada. Najprej psu poveljujemo "prostor". Ko pes leži mu pred gobček pomolimo priboljšek, ki ga umaknemo ravno toliko, da se mora pes stegniti da bi prišel do njega. Ko se pes steguje ga hvalimo. To storimo nekajkrat, preden nadaljujemo. Če pes vstane, da bi prišel do priboljška, mu rečemo "ne", odmaknemo priboljšek in znova poveljujemo "prostor", nato poskusimo znova.

Naslednja faza je, da umaknemo priboljšek še dlje kot do sedaj. Tudi pes, ki v prvi fazi ni vstajal, bo sedaj verjetno hotel vstati. To preprečimo tako, da mu držimo roko cca 2 cm nad hrbtom in mu, ko poskusi vstati, poveljujemo "ne", ga rahlo zadržimo z roko in v istem hipu ponovno obrnemo njegovo pozornost na priboljšek. To poskušamo tako dolgo, dokler se pes ne bo toliko stegnil, da bo že premaknil eno tace naprej. V istem hipu ga zelo pohvalimo!

Ščasoma bo pes naprej stegnil obe sprednji taci, nato pa še zadnji dve. Zdaj dodamo željeno povelje, npr.: "plazi se". Vajo izoblikujemo tako, da se na eno povelje pes odzove tako, da premakne vse štiri okončine (najprej sprednji dve in nato še zadnji dve). Do sedaj smo vajo izvajali čepe, da smo lahko psa korigirali. Sedaj poskusimo psu poveljevati stoje. S tem je vaja zaključena.

Plazi se!

Spet predvidevamo, da pes osnovno poslušnost že obvlada in s tem tudi povelje "stoj", ki ga bomo potrebovali pri tem triku.

Da bi nam uspelo psa naučiti vzratne hoje, bomo potrebovali nekaj pripomočkov. Potrebujemo dve deski, dolgi približno 2 m. Deski postavimo vzporedno eno ob drugo. Od tal naj bosta odmaknjeni ravno toliko, da pes ne bo mogel uiti pod njima in pa toliko, da ju ne bo mogel z lahkoto preskočiti (lahko stojita tudi čisto na tleh, če se le ne bo pes počutil ujetega). Postavljeni naj bosta približno 0,5 m narazen (zopet odvisno od velikosti psa), ravno toliko, da se pes ne bo mogel obrniti znotraj postavljenega "tunela".

Ko smo vse pripravili, pripeljemo psa med deski in mu na koncu "tunela" poveljujemo "stoj". Pes stoji in nas gleda. Izberemo si povelje za vzratno hojo, npr.: "back up", ga izrečemo in se premaknemo proti psu. Ker se nam pes ne bo mogel umakniti (tako da bi se obrnil), bo naredil korak nazaj. Takrat ga zelo pohvalimo. V primeru, da se ne umakne nazaj ampak se vsede, mu rečemo "ne", poveljujemo "stoj", počakamo, da vstane in poskusimo znova. To ponavljamo vse dokler ne bo vsakič zanesljivo naredil koraka nazaj, ne da bi se prej vsedel.

Ko smo to dosegli, vajo stopnjujemo in se psu vse bolj bližamo tako, da mora zdaj narediti že kar nekaj korakov nazaj. Ves čas poveljujemo "back up" in psa hvalimo za vsak uspeli korak nazaj. Ko bo pes razumel kaj od njega pričakujemo, bo vsakič, ko se mu bomo začeli bližati in ukazovati "back up", začel hoditi vzratno.

Vendar pa to še ni konec vaje. Sedaj je treba psa naučiti, da upošteva povelje tudi če stojimo na mestu in se ne premikamo proti njemu. To storimo tako, da psu poveljujemo "back up" in ostanemo na mestu. Pes najverjetneje ne bo takoj razumel, kaj od njega pričakujemo, saj vaja sedaj zanj ni več ista. Če pes ostane na mestu in ne ve kaj bi, mu ponovimo ukaz in naredimo en korak naprej. Ko pes stopi nazaj, ga pohvalimo in takoj zopet poveljujemo "back up". To ponavljamo. Pomik proti psu lahko tudi simuliramo tako, da se rahlo nagnemo proti psu in ga, ko naredi korak nazaj, zelo pohvalimo. To ponavljamo vse dokler pes ne dojame, kaj od njega pričakujemo.

Šele ko je pes 100% zanesljiv, se pravi, da na vsak ukaz "back up" začne hoditi vzratno (ne da bi se poskusil pri tem obrniti), lahko umaknemo deske in poskusimo izvesti vajo tudi brez pripomočkov. Ukaz lahko ponavljamo večkrat, odvisno od tega koliko časa želimo da pes hodi vzratno. S tem je vaja zaključena.

Še nekaj nasvetov

- Ko psa učite raznih trikov pazite, da ga pred tem ustrezno zmotivirate. Pes naj bo vselej zainteresiran za stvar, ne silite ga v nekaj, če mu to trenutno ne paše;
- Za vsako stvar, ki jo pes naredi pravilno, odreagirajte skrajno veselo, psa pa pri tem zelo pohvalite;
- Ne pričakujte, da bo pes obvladal posamezen trik že v enem dnevu. Vzemite si čas in dajte psu možnost, da dojame kaj želite. Nekateri psi potrebujejo za določen trik eno uro, spet drugi nekaj dni...;
- Ne učite psa več trikov hkrati. Naučite ga en trik, ga utrdite, in šele nato začnite z učenjem novega;

... Nadaljevanje pa v naslednji številki Krimčka!!!

Ana Dragičević

PASJA ŠOLA ZA AZILAŠE, NAJDENCE IN OSTALE MEŠANČKE

Tako, "rodila" se je še ena (do sedaj edina v Sloveniji in najmlajša) izobraževalna dejavnost v našem kinološkem društvu, namenjena kužkom iz azilov, najdenčkom in ostalim mešančkom.

V prvi vrsti so vanjo vključeni seveda **kužki iz azilov**, ki zaradi svoje (v glavnem nepoznane) specifične zgodovine potrebujejo drugačnejši pristop, skoraj individualen, saj se vsak kuža na dejstvo, da ga nekje niso hoteli več, ga zapustili ali celo topli, odzove drugače. Eni postanejo nazaupljivi, drugi bolešno podvrženi, nepredvidljivi, boječi, tretji pa na srečo prenesejo zapuščeno, bivanje v zavetišču in privajanje na novega lastnika skoraj brez težav.

Potem so tu **najdenčki**, ki so se različno dolgo potikali po ulicah, vaseh, stranpoteh, se umikali ljudem in ostalim živalim, iskali hrano in suh koticček za spanje. Z ljudmi imajo v glavnem slabe izkušnje, sami so se naučili izmikati nevarnostim in sami iskati hrano in zavetje. Tudi taki potrebujejo poseben pristop, saj so med svojimi tavanji prišli do sklepa, da človeka pravzaprav ne potrebujejo. Pri teh psih je včasih potrebna dvojna doza potrpežljivosti, predvsem pa mora tudi lastnik doumeti, da je kuža precej drugačen od, denimo, sosedovega, ki je prišel k hiši še kot mladiček in ne pozna nobenega drugega načina življenja.

In potem **"ostali mešančki"**, ki predstavljajo tisto pasjo populacijo, za katero lastniki ne potrebujejo ali ne želijo kakšne hudo visoke izobrazbe, želijo pa, da bi bil kuža tu in tam v dobri in prijetni pasji in človeški družbi, da bi se naigral, natekal in poveselil. Če pa se ob tem oba z vodnikom še kaj koristnega naučita, je naše poslanstvo doseženo.

In kako nam gre v praksi?

Prvič smo se s predstavniki zgoraj navedenih pasjih "linij" srečali 8. marca in se potem pridno družili vsako soboto ali nedeljo. Čez poletje se bomo dobivali skupaj z ostalimi šolarji iz našega društva, jeseni pa se bomo dogovorili, kako naprej. Eni bodo šli verjetno naprej v "ta zaresne" programe, drugi pa bodo še naprej prihajali predvsem zaradi druženja in debat.

Kužki v naši "Pasji šoli za azilaše, najdence in ostale mešančke" so vseh barv, velikosti in starosti - od nekajmesečnih mladičkov, do resnih gospodov in gospodičen, za katere so lastniki mislili, da se jih itak ne da nič novega naučiti, potem pa so kar debelo gledali, ko so ugotovili, da lahko kljub mladosti ali priletnosti svojih varovancev le-te obvladajo brez muke in dretja tako, da lepo hodijo ob nogi s popuščeno vrvico, da se na povelje vsedejo, ležejo in potem na tem prostoru tudi obstanejo, čeprav se vodniki oddaljijo kar za nekaj metrov. Da se z veseljem igrajo z različnimi predmeti,

da pravilno motivirani na odpoklic hitro pritečejo do lastnika, igrivo preskakujejo ovire, obstojijo na nizki mizi, predvsem pa postajajo mnogo strpnejši do ostalih psov in ljudi. Pa še kaj bi lahko našli.

Zaključim lahko z ugotovitvijo, da je bila taka "šola" zelo potrebna, saj nudi tudi lastnikom malo drugačnejših kužkov možnost izobraževanja, sodelovanja, predvsem pa aktivnega in kvalitetnega sobivanja s svojim kosmatim družinskim članom.

Čisto za konec pa še to - na enem od srečanj nas je obiskala tudi ekipa TV oddaje "4 tačke" in z nami posnela nekaj zelo zanimiv prispevkov, ki jih bodo predvajali v nekaj prihodnjih oddajah.

Katarina Wallas

KAKO HITRO SE RAZVIJAJO PASJI MLADIČI

Kužki pridejo na ta svet gluhi in slepi. Med seboj se močno razlikujejo po velikosti in teži, ki sta odvisni od samičine pasme. Volčji mladiči, denimo, tehtajo ob rojstvu približno pol kilograma.

Pasje leglo šteje v povprečju pet mladičev. Za vse, ki imajo radi natančne številke, povejmo, da je analiza 506 legel pokazala, da štejejo po 4, 92 mladiča, medtem ko so legla z več kot dvajsetimi kužki velika redkost.

Prve dni življenja pasji mladiči 90 odstotkov časa prespijo, preostalih 10 odstotkov časa pa se hranijo. To je tako imenovano "dremavo poporodno obdobje".

Trinajsti dan po rojstvu psički odprejo oči, čeprav prihaja so tudi v tem med posameznimi pasmami znatne razlike. Na primer, devet od desetih mladih foksterierjev v tem času spregleda, medtem ko je za angleške brake značilno prav obratno razmerje. Najpozneje do enaindvajsetega dne pa spregledajo mladiči vseh pasem. Opazovanja so tudi pokazala, da začne sluh delovati, ko so psički v povprečju stari dvajset dni.

Pri starosti treh tednov se pojavijo prvi poskusi mahanja z repom in lajanja. Tedaj se začnejo kužki tudi oddaljevati od gnezda, kadar morajo opraviti potrebo.

Ko dosežejo starost štirih tednov, morajo normalno razviti mladiči tehtati približno sedemkrat toliko kot ob rojstvu. To je tudi začetek tako imenovanega "socializacijskega obdobja", ko postane njihovo poglavitno opravilo igra in z njo učenje vsega, kar morajo obvladati kot pripadniki socialno ene najvišje razvitih živalskih vrst.

Pri petih tednih, ko so obrazne mišice že povsem razvite, si začnejo mladi psi širiti repertoar vidnih znakov. Teden dni pozneje se pojavijo prvi znaki nagona po združevanju v krdelo, pri čemer so šibkejši kužki neprenehoma nesrečne žrtve neusmiljenih napadov svojih močnejših bratcev in sestric, ki na vse načine uveljavljajo svojo premoč.

Ko so mladiči stari približno sedem tednov, začne psicam usihati mleko. To je najprimernejše obdobje za prodajo ali oddajo mladih živali, saj se tedaj najlaže prilagodijo življenju v novem domovanju. Seveda so tudi tu med pasmami občutne razlike, tako da je v nekaterih primerih najugodnejša starost za ločitev od vrstnikov šele pri desetih tednih.

Socializacijsko obdobje se konča pri starosti dvanajstih tednov, sledi pa mu "mladostno obdobje". Mladiči dosežejo v tem času polno socialno zrelost; divje živeče živali začnejo samostojno raziskovati okolico in se udeleževati skupnih lovskih aktivnosti. Pri šestnajstih tednih začnejo mlečne zobe nadomeščati stalni; ta proces se zaključí najpozneje pri starosti štiriindvajsetih tednov.

Pol leta stari samci začnejo pri uriniranju dvigovati zadnjo nogo in kazati prva znamenja spolnega dozorevanja. Polno spolno zrelost dosežejo tako samci kot samice do devetega meseca starosti. Pripadniki nekaterih pasem nekoliko prej, posamezne živali pa tudi znatno pozneje - med desetim in dvanajstim mesecem.

po Desmondu Morrisu priredila Ana Dragičević

OBVESTILA

Med počitnicami

V navadi je že, da se med počitnicami, ko ni rednih tečajev, srečujemo enkrat tedensko na vadišču. Letos bodo srečanja v juliju in avgustu ob sredah, od 19:00 do 20:00.

Nanje vabimo zlasti udeležence pravkar končanih tečajev, pa seveda tudi vse ostale, ki želijo občasno ponoviti šolske vaje, ali pa le malo poklepetati.

Poletna srečanja ob sredah bomo namenili predvsem vadbi Rally Obedience-a, če bo zanimanje, pa tudi flyball-a.

Rally-Obedience smo predstavili v prejšnji številki, več o njem pa lahko preberete tudi na naši spletni strani. Primeren je za pse na vseh stopnjah šolanja, tudi za mlade pse iz Male šole.

Torej, ob sredah lahko večerne sprehode koristno dopolnite tudi z obiskom vadišča.

Vabljeni!

Neplačane članarine in tečajnine

Pri pregledu plačil članarin in tečajnin za spomladanske tečaje smo opazili, da je še nekaj tečajnin ostalo neporavnanih. Če ste med tistimi, ki so pozabili na plačilo, vas prosimo za hitro nakazilo. Številka transakcijskega računa KD Krim je: 02058-0013746879.

Plačilo članarine je pogoj za vpis v seznam članstva, ki se vzdržuje avtomatsko z vpisom plačane članarine. Glasilo Krimček, položnice za plačilo članarine za naslednje leto in ostala društvena obvestila prejemajo le člani društva. Če zaradi neplačane članarine niste med njimi, boste tako v prihodnje izpadli iz društvene evidence.

Obvestila o začetku jesenskih tečajev

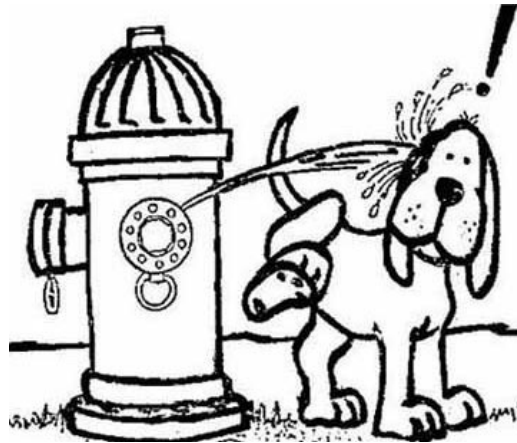
Vsi spomladanski tečajniki bodo obvestilo o začetku jesenskih tečajev prejeli po pošti v drugi polovici avgusta. Obvestilo bo objavljeno tudi na spletni strani društva.

Tečaji Male šole in osnovnega šolanja bodo trajali od začetka septembra do konca novembra.

POPRAVEK

V prejšnjih Krimčkih je bila napačno zapisana telefonska številka našega predsednika **Igorja Kukca**. Pravilna številka je: **041 687 886**.

Na vadišču smo našli dve bombažni jopici manjših velikosti, verjetno sta otroški. Majici sta shranjeni v zgornjem delu omare pod nadstreškom.

Krimček izhaja do štirikrat letno v nakladi 150 izvodov. Ureja in oblikuje: Karmen Zahariaš.

*Prispevke pošljite na e-naslov: kdkrim@email.si
Arhiv je na spletni strani KD Krim: <http://www.kin-drustvo-krim.si>*